

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

معاونت سلامت

مرکز مدیریت بیماریهای واگیر

راهنمای آموزشی هاری و حیوان گزیدگی ویژه دانش آموزان

گروه مدیریت بیماری های قابل انتقال

بین انسان و حیوان

سال ۱۴۰۴

« بیماری هاری »

۱- تعریف بیماری

یک بیماری ویروسی مربوط به دستگاه عصبی بوده که در پستانداران به خصوص گوشتخواران اهلی و وحشی (سگ- گربه- گرگ- روباه- شغال و...) و در درجه بعد در سایر حیوانات علفخوار (گاو- گوسفند و بز- الاغ- اسب و...) ایجاد بیماری می کند. انسان نیز در اثر گزیده شدن بوسیله حیوانات فوق که آلوده به بیماری هاری باشند به این بیماری مبتلا می شود.

۲- اهمیت بیماری

اهمیت این بیماری به دلیل مرگ و میر بالای آن است زیرا در صورت آلوده بودن حیوان گزنده و انجام ندادن اقدامات بموقع پس از مدتی علائم بیماری در فرد گزیده شده ظاهر شده که در اینصورت متأسفانه هیچ راه علاج و درمانی وجود ندارد و منجر به مرگ انسان خواهد شد.

۳- راه‌های سرایت بیماری به انسان

عمده‌ترین راه سرایت بیماری به انسان از راه گاز گرفتن و تماس بزاق پستاندار (مخصوصاً سگ و گربه) با پوست صدمه دیده یا مخاط چشم و دهان و بینی می‌باشد. البته این بیماری از طریق پنجه گربه یا سگ نیز به انسان منتقل می‌شود.

۴- علایم بیماری در انسان

هر گاه انسانی توسط حیوان هار گزیده شود و برای او اقدامات پیشگیری انجام نشود بعد از یک دوره مخفی از ۱۰ روز تا دو سال (بطور معمول ۲ تا ۱۲ هفته و بطور متوسط ۱-۲ ماه) علایم هاری در او ظاهر می‌شود که مهمترین آنها عبارتند از: تغییر حس در محل گاز گرفتگی بشکل احساس خارش و مورمور- سردرد- تب و بیقراری- دلهره و وحشت- تغییر خلق و رفتار- حالت تحریک پذیری شدید- ترس از نور- صدا و هوا که در اثر کوچکترین تحریکی و دیدن آب بشدت تحریک شده حالت تشنج و حمله به اطرافیان در وی ایجاد می‌شود. در نهایت به علت فلج عضلات دستگاه تنفس یا ایست قلبی منجر به مرگ بیمار می‌گردد.

۵- درمان بیماری هاری در انسان

متأسفانه در صورت آشکار شدن علایم بیماری هیچ راه چاره و درمانی برای بیمار وجود ندارد و منجر به مرگ خواهد شد.

۶- راه های پیشگیری از بیماری

خوشبختانه بیماری به راحتی قابل پیشگیری است. به نحوی که اگر شخصی که مورد گازگرفتگی توسط هر پستانداری قرار گرفت بلافاصله و فوراً تحت اقدامات لازم قرار گیرد تا از ظهور علایم و بیماری در وی جلوگیری شود.

۷- اقداماتی که برای شخص حیوان گزیده بایستی انجام داد.

در کشور ما با توجه به بومی بودن و مخازن بیماری هاری هر نوع حیوان گزیدگی توسط حیوانات پستاندار را بایستی مشکوک به هاری تلقی نموده و در موقع برخورد با شخص گزیده شده توسط حیوان مشکوک به هاری اقدامات زیر می بایستی انجام پذیرد. لازم به توضیح است که این اقدامات می بایستی هر چه زودتر شروع شود در غیر اینصورت و هر چه دیرتر این اقدامات شروع شود احتمال مبتلا شدن فرد به بیماری هاری زیادتر می گردد.

این اقدامات عبارتند از:

۷-۱- شستشوی محل گزیدگی با آب و صابون بمدت ۲۰-۱۵ دقیقه برای هر جراح

۷-۲- ارجاع فوری مجروح به مرکز خدمات جامع سلامت جهت انجام اقدامات لازم

۷-۳- تزریق سرم و واکسن ضد هاری (واکسن در روز صفر، سه و هفت و سرم در صورت نیاز) فقط در مراجعه اول تزریق می شود).

۷-۴- تزریق سرم و واکسن ضد کزاز (توأم)

۷-۵- تجویز سایر داروها در صورت نیاز

۷-۶- عدم بخیه زخم (حتی الامکان) زیرا باز بودن آن سبب رسیدن هوا و از بین رفتن ویروس عامل بیماری می گردد.

۷-۷- هماهنگی با دامپزشکی در مورد پیگیری حیوان گزنده و انجام اقدامات لازم برای سایر پستانداران منطقه

این توصیه‌ها برای آموزش رفتار ایمن با سگ‌ها بسیار مفید هستند

1

مزاحم نشوید :

وقتی سگ در حال غذا خوردن، خوابیدن، بازی با اسباب‌بازی یا توله‌هایش است، یا در ماشین یا پشت حصار است، به او نزدیک نشوید.

2

در شرایط خاص دوری کنید :گر سگ بیمار،

ترسیده یا عصبانی است، فاصله بگیرید.

علائم هشدار را بشناسید :سگ عصبانی:

دندان‌هایش را نشان می‌دهد.

سگ ترسیده: دمش بین پاهایش است و سعی

می‌کند فرار کند.

3

در مواجهه با سگ بدون قلاده :حرکت نکنید، مثل تنه

درخت بی حرکت بمانید.

زمین خورديد :خودتان را جمع کنید و مثل سنگ

بی حرکت بمانید.

4

نحوه نزدیک شدن :

آرام و بی صدا نزدیک شوید، اجازه بگیرید، بگذارید سگ

دستتان را بو کند، و ابتدا پشتش را نوازش کنید.

5

در صورت گاز گرفتن :

زخم را با آب صابون بشویید، به مرکز درمانی مراجعه کنید،

و به والدینتان اطلاع دهید که کدام سگ و کجا شما را گاز گرفته.

بچه ها چه رفتارهایی را نباید با سگ ها انجام بدهند؟

ساده است. فقط تصور کنید که مردم باید با یکدیگر رفتار کنند.

غذای بقیه را نگیرید.

موقع غذا خوردن، مزاحم سگها نشوید.

اسباب بازی بقیه را نگیرید.

اسباب بازی یا استخوان سگها را نگیرید.

صورت تان را جلوی صورت دیگران نگیرید.

صورت تان را جلوی صورت سگها نگیرید.

وقتی کسی خواب است مزاحمش نشوید.

وقتی سگها خواب اند مزاحمشان نشوید و بگذارید بخوابند.

دیگران را اذیت نکنید.

گوش و دم سگها را نکشید.

از سر و کول کسی بالا نروید.

سوار سگها نشوید.

کسی را نیشگون نگیرید.

بغلشان نکنید.
بیشتر سگها خوششان نمی آید.

داد و فریاد نکنید.

داد و فریاد نکنید و
صداهای آزاردهنده
مثل بوق و طبل در نیاورید.

Poster adapted from resources available by Dr. Sophia Yin at www.dr.sophiayin.com

در صورتیکه سگ در خانه نگهداری میکنید حتما باید:

آب و غذای سالم

مکانی امن دور از گرما،
سرما و باران

خدمات دامپزشکی

احترام و محبت

قلاده و پلاک شناسایی

بازی و ورزش

زبان سگها

سگم به من چه می گوید؟

گوش به زنگ

مشکوک

مضطرب

احساس خطر کرده

عصبانی

دوستانه

میخواهم تنها باشم

لوس
شکم را نوازش کن

خوشحال

در کمین

سلام دوستانه
خوش آمد گویی

با من بازی کن

آماده

گرسنه

خوشحال و
هیجان زده